

REDACȚIA

Arad, Deák Ferenc-nieț nr. 20.

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
 pe un an 20 cor.
 pe 1/2 an 10 cor.
 pe 1/4 an 5 cor.
 pe o luna 2 cor.
 Nr. II de Duminică pe an
 4 coroane.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.
 Manuscrise nu se frapolau.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deák Ferenc-nieț nr. 21

INSETIUNILE:

de un săr. garn. n. 1; prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 bani de fiecare publicație.

Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt să se plătească înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 502

Seriozi nefrancati nu se primeșc.

TRIBUNA POPORULUI

Majestatea Sa nu cedează cu nici un chip!

Toate ziarele maghiare — unele în ediție separată chiar ascără — au publicat următoarea stire primată din Viena:

„Contele Khuen a presintat Luni seara un Memorandum. Sale în care arată tulburarea ce s'a produs între Unguri în urma ordinului de zi către armată, precum și modul cum crede că s'ar putea salva situația. A întrebat pe M. Sa dacă vine la Budapesta.

„M. Sa a răspuns că deocamdată nu vine. A declarat d'asemenea, că ține cu toată hotărîrea la principiile formulate în Ordinul de zi către armată și în privința limbii maghiare de comandă nici chiar declarații principiare nu face, cu atât mai puțin promisiuni formale.

PROCLAMAȚIA.

Ne închinăm în fața proclamației M. Sale Francisc Iosif I. Istoria dreaptă, dela data ordinului de zi către armată din Chlopy încoacă, va însemna un nou capitol în bogata și lungă domnie a monarhului nostru. Căci nu este o simplă poruncă armatei. Sale acest act, ci un mare eveniment care interesează în primul rând popoarele, rasele căror sună indirect.

Aproape ne obișnuiserăm cu gândul, că în statul ungur s'a întronat sistemul conform căruia noi, naționalitatea să jină considerate drept niste appendice căi trebuie să dispără în elementul „singur alcătuitor”, cel dominant maghiar. Pe fie-care zi eram puși într-o situație de a ne perde în oceanul statului unitar maghiar național. Remăsesem doar armata comună singura instituție mai la adăpost de incercările d'a fi închinată ideii de stat, se înțelege: stat național maghiar.

Se pornise însă campania violentă d'a se închindă și armata.

Și mulți s-au cutremurat... Dar dacă șovinismul eserbat va învinge și de astă dată?... Cine și ce mai are garanție atunci că Unguril n'a să fie singurul arbitri dacă nu în monarchia întreagă, apoi desigur în statul ungur?... Nu mai era atunci decât chestie de timp, ca într'adevăr, Ungurilor de azi să le succedă a dovedi de fapt, că statul acesta nu este cum l-a lăsat Dumnezeu și cum l-a înțemeiat S-tul Stefan, cu mai multe popoare, locuit de rase diferite, ci s'a tacut cum l-a visat actualii apostoli al imperialismului maghiar. Ca ului stam de căteva luni încoacă și mai ales de când criza s'a agravat, pe fie-care zi puteam să ne temem de căte o surprindere care să fie o zăla oră mai bine: un popaz în Calvarul ce urcă de când cu epoca de constituție maghiară.

Vine însă proclamația, pe neașteptate și de atâtă înțeles plină, încât conșternați rămân căi cari eri încă se credeau numai un pas dela isbândă finală. Si iubilează oropsitul.

Pentru că ce spune Majestatea Sa. Nici-oată nu va ceda din drepturile și prerogativele sale privitoare la armată. Ci aceasta are să rămână și în viitor cum este astăzi. Nu admite tendențele unilaterale căi slăbesc armata și pot să pună în joc poziția de

mare putere a monarhiei, ci vrea hotărît ca sub sceptrul Său și în armata sa să se valoreze toate popoarele (rasa) și opriță.

E o făgăduință solemnă ce face un monarh încercat, și un testament politic este proclamația aceasta, căci ea leagă nu numai pe autorul el, dar și pe urmașul său.

Toate li-a împlinit, căte au cerut și stăpânii absoluci i-a lăsat M. Sa pe Ungurii dela 1867 încoacă. S'au adus legi formulate de politicianii căi numai maghiarișarea ținteau. S'au nesocotit

de ei legi căi păstrau și pentru noi o brumă de chezărie. Datu-s'au generalii deslăgnuit în strădele capitalei ungare.

Fost-a îndepărta statuta celu ce a murit pentru — Impérat. Toleratul s'a ca steagul împăratesc să fie batjocorit și tărat prin noroi și mobul din Budapesta primit-a cu alău pe prim-ministrul (Wekerle) care se intorcea dela

Viena disgrăcat și o revoluție parlamentară impusul-a ear cărmuitor. De

cheful unu Bánffy chiar, fost-au concediați sfetnicii luminați ca și Kálmoky.

Ce n'au făcut cărmuitorii unguri ajunși la larg?

Li-s'a infundat însă.

Coroana a trebuit să se convingă că sub regimul altător bunătății, s'au țesut intrigă și forme de conspirații și s'au pus la cale: guvernamental și oposanți datu și au mâna pentru a forța concesiile militare. Iesuitul mare, ajuns president al Dietei, numai în expresiuni se deosebește de Barabás, în tendințe toți sunt una.

Ce probe trebuie să aibă bătrânlul monarh și ce experiențe triste trebuie că a făcut, ca din mijlocul taberei să le strige șoviniștilor de toate nuanțele. Nici-oată!

Și ce satisfacție ni-a dat pentru răbdarea noastră și pentru impărăurile suferite, când cu atâtă hotărîre și energie se ridică în contra tendonelor unilaterale.

Imperiul maghiar — jó éjszakát!

Și rămas bun să vă luăți, șoviniști de toate gradele, dela gândul ca sub mantaua unei imunități prea înalte să mai susțineți aberația despre încreșterea voastră de a ne desnaționaliza, pentru că, vezi Doamne, să se creeze poporul maghiar politic unitar și în limbă, care să fie singurul razam al Coroanei... Aștăzi, v'au spus-o: Coroana ține la insușirile bune ale tuturor popoarelor.... Maghiar, Român, Slovac, Sérbi și Sas, ba chiar și

Bunica, ori cătă aș protesta, sunt priviți de monarh cu același ochi, răsfăț nu începe în față — aderările și dreptății!

Vă doare astă, nu-l așa! Si strigă că este o insultă pentru neamul vostru când e pus într-un rând cu celelalte.

Nu se poate face însă enunțăriune mai clasă drept răspuns la următoarele în urmă cărora d'atâta vreme s'au răscolt în față toate patimile și afură din lege stăm, mai rău ca în Balcani.

Monarhul care a vîrsat lumină și măngăiere, Francisc Iosif I, mulți

Convocarea congresului național-bisericesc român. Majestatea Sa ces. și reg. apostolică cu preâmnăta rezoluție din 22 August 1903 s'a indurat a lăua preagrătios la cunoștință notificarea I. P. S. D. archeiepiscop și metropolit Mețianu referitoare la convocarea congresului național-bisericesc pe ziua de 1/4 Octombrie a. c.

*

Impératul Germaniei și Ungurii. Despre toastul ce a rostit Impératul Germaniei la dineul ce s'a dat Vineri în Burgh din Viena, „Pesti Hirlap” dela 19 Septembrie scrie:

In decursul serii, târziu de tot, a sosit la Budapesta știrea, că la Viena, cu prilejul prânzului împăratesc, s'a instituit trustul împăratesc. Împératul Wilhelm, ca aliusune directă la proclamația domitorului, în toastul său a accentuat importanța unității armatei. Se vede din astă, că totuși are a face vizita Împératului cu proclamația domitorului, cu toate că un bărbat de stat din suita Împératului Wilhelm tocmai a accentuat că Împératul Wilhelm nu se amestecă în afacerile Ungariei.

Dar toastul extraordinar al Împératului Wilhelm este un sapt, la care are cunț și legislația maghiară și anume pentru că Domitor strîng nu-l permis să influențeze asupra activității legislative ale altul stat. Ungaria la tot casul se înșeala în Împératul Wilhelm, dacă intr'adevăr acest toast vrea să fie între luptele pentru drepturile naționale maghiare. Dar se poate că prin el a vrut numai să-l umble în voie Împératul Austriei, și astfel marind contrastele și mai mult între Austria și Ungaria, prepară ruperea.

Electul toastului dovedește, că evenimente extraordinare produc situații extraordinaire. E nou de tot și ne mai văzut la asemenea serbări! Francisc Iosif I după toast a ciocnit paharul și apoi a îmbăgașat și sărutat de mai multe ori pe Împératul.

Dacă astă însemnează că Francisc Iosif în atitudinea sa contra drepturilor naționale maghiare contează pe deosebitul sprinț al Împératului Germaniei, este eveniment mare.

E o mare schimbare. Si pe orizont se adună nori și mai negri.

Ce deosebire între acum și cele precedute nainte cu cinci ani, când Împératul Wilhelm fusese la Budapesta!

*

Împératul Germaniei despre armata austro-ungară.

Ziarele din Viena publică o întrevadere ce a avut-o un publicist cu un bărbat de stat din suita Împératului Germaniei. Acest bărbat de stat exprimă, fără îndoială, părerea și a Împératului Wilhelm. El a zis:

„Dacă armata austro-ungară s'ar despărți în două și s'ar face astfel o armată separată austriacă și separată maghiară, asta ar atinge fără îndoială și... relațiile Autro-Ungariei către răabil pentru Austro-Ungaria. Ar trebui să se încheie noi alianțe și relații dintre puteri ar trebui puse pe nouă base.”

Intreaga presă maghiară comentă că în această declaratie și-l consideră pe Împératul Germaniei ca pe o piedică mare în calea aspirațiunilor nației.

*

Răspuns lui „Pester Lloyd”. In numărul său dela 21 Septembrie „Pester Lloyd“ scrie: „Românii ultraiști grupați în jurul „Tribunel Poporului“ au declarat răsuflare Ungurilor și au declarat că vor lupta cu toate mijloacele împotriva pretensiunilor naționale maghiare Români patriotici din comitatele bănățene au convocat însă pe ziua de 23 Sept. o adunare în care vor protesta în contra faptului că ultraiști din Arad, că nu reprezintă de cătă o grupare de interesă, dau declarație în numele Românilor. Vor protesta că Români sunt prezentanți ca dușman ai Ungurilor, când este bine săt, că ei se nizuesc a trăi bine cu Ungurii ca împreună să formeze zid de apărare contra Slavilor“.

Credem că „Pester Lloyd“ este îndus în eroare, pentru că în afacerea militară nu se va găsi Român care să nu aprobase cele zise de noi. Intruirea în chestie — dacă intr'adevăr e chemată, va fi cel mult opera bufonului dela situație temișoreană și nu poate fi luată de nimăn în serios.

Cât despre insinuarea că noi am fi dușmani ai Ungurilor și n'am dori să trăim cu ei în înțelegere pentru a forma zid de apărare contra Slavilor, protestăm!

Vrem înțelegere, dar tot atât de hotărît să rămânem Român și atitudinea șoviniștilor unguri în chestia militară o combatem pentru că ea țineste la slabirea armatei, a Coroanei și mai presus de toate — maghiarizarea naționalităților cu ajutorul miliei. Aceste șire fie răspuns și la articolul de azi a prea onoraților Israelit dela

Aradi Közlöny“, căi chiar și în „ziua lungă“ și-au luat avânt să ne injure de par că noi am fi venit aici de călătări, ear dinști își iau aiere par că ar fi venit d'odată cu Arpad.

Stringerea răndurilor.

Credem a fi bine informat cind reștim, că mai zilele trecute frontașii români din toate naționalele partidului național s'au adunat și în deplină înțelegere au stabilit modul cum partidul național să i se dea tarâș putința de manifestare și activitate.

E, întrăderer, timpul suprem ca să dam semne de riață, să purim lupta numai prin zare, ci afară să purtăm, încurajând popor. Evenimentele ce se pregătesc, trebuie să ne găsească gata. Nu e vorba numai de a ne face o supremă datorie, dar ca să nu scăpăm în prilej care d'atâta vreme nu ni s'a mai dat și cinești cănd se va mai iri.

Ne serră spre măngădere, că în aceste răremuri de grea compenă, popor și frontașă ca un singur om, că între frontași datoritor de ton s'a constat că mai desărîgătă solidaritate și o dorință de a face cera, cumpănă și demn, pentru ridicarea la vechiul nivel, a chestiei naționale.

Dorința ce alăt de cald și stăruitor se manifestă de confrății dela Orașie, se va realiza și n'arem acum de căt să stăm gata și să executăm ceea-ce sfatul frontașilor va decide.

Sus înimile! A sosit momentul decizelor.

Chestiunea catedrisărilor.

Budapestă, 20 Sept.

(P) Ziarele maghiare spun într-o lăță nu este pe urmă în care naționalitățile să se binevrede atâtă libertăți ca și în Ungaria". Noi ne-am obișnuit de la naționalitățile acestea temerare, pentru că zi de zi avem ocazia să le cete în ziarele jidano-maghiare. Să învrem ce presă maghiară se stătește a acordată în străinătate neadeverurile acesteia străbate, guvernul uitând de lege, de datini seculare, de libertate și egalitate, dă asigurări asupra cetățenilor de naționalitate nemaghiară, ca să-i desbrace de ceea mai scumpă comoară a lor — de limba formăternă.

Am avut adecață ocazie repetată a cetei, că secretarul de stat Zsilișzky Mihály în numele ministrului de culte a ordonat, ca în școalele de stat dintre slovacă și studiu religios să se propună în limba maghiară. Ordinătinea voastră să exercite preșumătării, să credă că astăzi, cu prospectul sistării renunțării de catedretă.

În adunarea generală a districtului bisericose evangelic de Baia, înaintă mai zilele trecute în Budapestă, s'a înțins o discuție veherneană pe această temă. Slovacii aparținători diecesei de T. St. Martin, provocându-se la dispozitia legii în virtutea căreia copiii trebuie catedrași în limba lor maternă, au declarat de antilegală ordinătinea și au rugat adunarea generală ca în acest înțeles să decidă. Ședința era însă presidiată chiar de secretarul de stat Zsilișzky Mihály, autorul ordonanței. El a și obiecționat, că statul nu poate renunța la dreptul să de a face ca în școala să fie limba de propagare să fie ceea maghiară și zis că dacă elevii învață cetele obiecte ungurești, de ce n'ar înveța tot ungurești, și — religia?... Si se pare că din cauza prezenței secretarului de stat nici nu s'a putut lăua decisiune definitivă, ci afacerea s'a relegat protopopiatului de Turoș spre a fi studiată.

Afacerea ne interesează și pe noi, celelalte naționalități. Știm doar că Wlassies a mai făcut asemenea incercări.

Și la Seghedin a ordonat Wlassies că elevilor sărbă religia în școala de stat să se propună ungurești. Catedretul, conform instrucțiunii primești de la autoritățile sale superioare, nu s'a supus că mai bine n'a propus religia. Legea ordonată însă ca în ori-ce școală să se predea religia. Lucrurile s'au terminat deci așa, că ministrul a retras ordonanța și a lăsat că religia să se învețe și mai departe ca în trecut.

Ministrul își încreză acum norocul printre Slovacii mai săraci. Ear dacă-i răsuști acolo, va încerca el și în altă parte, în loc să înfințeze preluările, cum prescrie legea, catedre de limba și literatura naționalităților respective. Va să zicea guvernul vrea să execute nu ce este, ci ce nu este în lege.

Până acum practica a fost că religia să se predea în limba maternă a elevilor. Confesiunea respectivă, din vremuri vechi și până azi, n'avea decât îndatorirea să facă guvernului cunoștințe numele catedretului. Dacă acest catedret nu putea fi excepționat din punct de vedere al statului ori a moralității, guvernul îl întărea. Si catedrisarea se facea neconturbat. Legea, după cum vedem, numai întrată favoriza confesiunile,

intru că dispunea că fiecare elev este obligat să învețe religia și morală.

Statul însă, fără confesiune, s'a convins curând că predarea religiei este în primul rând interesul confesiunilor și dacă chestia întreagă a dat-o în grija confesiunilor.

In acest înțeles dispune §-ul 57 al legii școalelor poporale, precum și §-ul 9 din legea școlilor medii. De sine se înțelege, că și cheltuielile confesiunile le suportă. Dacă se ivese însă greutăți din cauza scării confesiunilor, statul are obiectul să vină în ajutor, dând 50 coroane după căte o oră pe anul școlar (în provincie); în capitală se dă onorar de 100 coroane.

Mișcarea pentru maghiarizare își încearcă norocul ca și pe această cale să contribue la zidirea statului național maghiar. Sănumiță eserță prezume că ajutorul acordării ori refuzului acestui ajutor.

Gouvernul sub pretext că limbă de propagare în școile statului este ceea maghiară, pretinde că astăzi se referă și la catolicism. Ear confesiunilor ar voi să-i recunoască numai dreptul de a determina materialul, dar nu și limba.

Care legătă dă însă guvernului drept să pretindă asta? Nici nici. E un as de vecuri, să învețăm religia și canonicul în limba bisericii cărei aparținem. Când legea a dat drept religia în grija confesiunilor să nu se restrângă, a constituit un as de vecuri.

Ear cine cunoaște autonomia bisericii rom. gr.-or. și organizarea rituală a celor rom. gr.-cat., va recunoaște adevăreni, că este o necesitate de credință că exaltarea și predatea religiei să se facă în limba de cunoștere. Să de altfel art IX a legii dela 1868 ne asigură acesti drept.

Cu toate acestea guvernul atentează la acest drept. Întâi vrea să îi-l configorească chestiunea catedrisărilor, ca astfel să uităm limba ritului, să nu mai înțeleghem nici serviciul divin. Astăzi o fățuie călărește a libertății confesionale. După ce că în școala primărie confesiunile să se introducă ca obligație limba maghiară și astfel să ajunsă că elevii să fie chinuți cu lucruri cări nu le pricep. Wlassies vrea să-i zăpăcească acum și în orele de religie.

Să de altfel catchetul este aplicat de autoritatea confesională car nu de stat. Unde este săris că un catchet să stie așa de bine ungurești, încât să propună religia în această limbă?

Că e de absurdă, de altfel, propunerea

din următoarele. Să presupunem anume, că la gimnaziile din Nászvad, Blaj și Brașov umbilă eleviunguri și ovrei. Oare pentru că limba de propagare a acestor școli este ceea română, să-i invoi ministru ca să fie sălii preoților maghiari ori rabinerii să catedriceze — românești?

De altfel §-ul 21 al art. XX dela 1848 dispune: „In ori-ce școală, credincioșii fiecarei confesiuni are să-și primească instrucția religioasă dela preoții respectivei confesiuni”.

Dar e înzădar: nu de adevăr e aici vorba ei se cauță pretext. Si pe când Tarul Rusiei primește delegația boierilor și feranilor poloni cărăi își susțină înțelegerea și credința că religia să se propună în limba polonă, liberalul Wlassies vrea să creze în Ungaria constituțională o stare de lucru care nici în Rusia autocrată nu există.

Vom căuta să respingem atacul ministrului șovinist.

Criza ministerială.

Memorandum.

Memorandum pe care l-a înaintat Klien M. Sale cu prilejul audienței de Luni, se afirmă că este opera lui Klenen, Láng, ministrul de comerț, Szögyényi, ambasadorul dela Berlin și Thaloczy, șef de secție în ministerul de externe.

Toți aceștia au fost primiți Luni în audiție.

In Memorandum se reoglindează întreaga agitație maghiară din țară, dar îndeobște fierberea grozavă ce a pricinuit între Unguri manifestul dela Chilopy. Se asigură că în Memorandum s'ar cuprinde dorința ca M. Sa să vină la Budapesta, unde facând oare că declarări în principiu situația s'ar îndulci și să ar putea lăua astfel opoziției tenorul de sub picioare. Nici M. Sa însă nici moștenitorul de tron nu sunt de părere că trebuie să se facă vre-o declaratie. Că M. Sa este de părere că întâi partidul guvernamental să în-

conferință și să declare că nu doresc concesiunile militare fortate de kossuthii. Numei după aceea ar veni la Budapesta.

Conferența partidului liberal.

Luni seara partidul liberal a înținut o conferență prealabilă pentru a deschide să se țină conferența ordinată în care partidul să se rostescă astupră chestiei la ordinea zilei.

In conferență prealabilă ce s'a înținut a ieșit la iveauă însă mai mult ca orii și când cele donec curențe din partid. Apponyiștii prin fruntașul lor Szentiványi au luat așa zicând fată atitudine în contra lui Héderváry, fortând conferența ordinată Marți, deși primul-ministrul a zis că numai pe Mercur seara să fie convocată. Să născut o viață dispută, la care au luat parte Darányi, Kubinyi, Andrássy și Tisza. Această dimineață la 10 ore.

E de remarcat, că după această schimbă, membrul același partid care ar fi fost vorbit dinainte să-i dusă în două părți la cina: vechiul liberal la Royal, ear apponyist la Bristol.

O spargere pe față în partid pare să fie inevitabilă.

Vladimir Corolenco.

Distinsul scriitor și filantrop rus care a parăsit nu de mult România, este una din cele mai interesante figuri ale Rusetă contemporane. Dragostea și interesul viu pe care-l a arătat tot-dăuna și producționii ei culturale, face din vizita scriitorului rus un eveniment. Persoana și opera scriitorului sărbătorit în toată Rusia, este deci și pentru noi deosebită de luare aminte.

Vladimir Corolenco a găsit că sunt purine iocuri unde te poți odihni și recetă-

ță, în mijlocul unui popor înimios și ospitalier. De aceea pentru a două oară vizită sărăcăuță și speram că vom avea încă placerea să-i vedem între noi și să cedăm impresiunile sale de călătorie pline de umor și farnec.

Aproape nu există astăzi în literatură rusă un alt nume care să fi patrund în cele mai îndepărtate unguri ale marelui imperiu, ca al lui Vladimir Corolenco.

Ecoutul sărbătorilor ce intr'un mod spontan toată Rusia sănătă a dat-o în onoarea scriitorului ei iubit, pentru împlinirea vîrstă de o jumătate de veac — de abia s'a stins. La anul, ilustrul scriitor rus, împlineste 25 ani de activitate literară; însă administratorii săi nu au așteptat această dată, ci s'au grăbit să serbeze onomastica scriitorului, ca o manifestație vie că activitatea omului le este tot așa de prețioasă ca acea a literatului.

Intrădeve, nu se poate despăti viața publică a lui Vladimir Corolenco, de ea pur artistică, ci ambele manifestările intărește și se completează una pe alta.

Viața particulară a scriitorului rus, este o împlinire fidela a principiilor sale, de aceea fondul moral al scriitorilor sale capătă o valoare după.

Vladimir Corolenco este poetul bu-nață, al muncii și al inobiliarii omului, în lunga lăță activitate el a pus tot-dăuna în practică ceea-ce enunțase în teorie cu toată sinceritatea și puterea omului generos și cu toată finețea unui mare artist.

Cu modul acesta, viața lui de om și de luptator pentru binele omenirei, servă că ceea mai frumoasă ilustrație a moralei operilor sale.

Cărțile lui au ajuns ca o evanghelie a tineretului și la serbarile date de-ună zi în onoarea sa, ovățunile și urările junimiei din școli, al aceleia care așteaptă o Rusie mat bună și mat fericită — dominată de manifestările entuziasme ale celor-lățăi.

Vladimir Corolenco s'a născut la 1853 în Jitomir, dintr'un vechiu neam căzăcesc. Mama sa, dintr-o veche familie de maghiari poloni, a avut o mare influență asupra fiziei autorului, încurajându-l tot-dăuna cu pilda și cu graiul, în lupta sa cu greutățile vieții.

Tineretea și-a petrecut-o în Voloria,

în mijlocul unei naturi bogate, pline de reminiscențe istorice. Legendele și basmele ce îi-au încațat copilaria, i-au dezvoltat imaginația și acel simț pentru a pricepe și poezia natură care avea să fie redată pe urmă așa de plastic în operele sale.

Terminând studiile liceale, Vladimir Corolenco intră în institutul tehnologic din Capitala imperială. Când după aceasta, totul său moare, și înțelul Corolenco rămâne singurul sprințitor al unel numeroase familii, la o vîrstă când altii nu au alții griji altă de a cărei. Acum începe pentru autor, o perioadă de zbură și de greutăți. El nu mai este în stare să se mențină în institut ci în 1872 după multe sferturi capătă o bursă la școala de agricultură din Moscova. Acum părea că soarta începe să-i zimbească însă firea lui generoasă îl impiedică de a rabda toate manifestările de atunci în desacord cu marile principii ale adevărului și dreptății. De aceea Corolenco este nevoie să parăsească școala și în 1874 se strămută cu fratele său, Petersburg, unde duce iată o viață de greutăți și hărțe.

La parte la toate manifestările tinereții care, indurată de suferințele poporului, se frâmăntă pentru un ideal de libertate și dreptate. Fidel firei și convingerilor sale, Vladimir Corolenco trebui să plece în Siberia.

Măreția sună a naturii siberiene, luptele omului pentru un trău mai bun pe pămînt, zbuciumul său pentru căutarea adevărului — facură asupra ilustrului scriitor cea mai neștearsă impresie, determinând în scrierile sale cele două trăsături care îl fac așa de iubit: inimă și simpatia pentru om și soarta săzăredă poeziei naturei într'o formă în care nu mai scriș delă Gogol în limba rusă.

„Visul lui Macarie”, „Din hărțile unui turist siberian”, „Padurea înjurătură”, „Riul se joacă”, și altele, sunt produsele literare ale perioadei sale de exil, și vor rămâne ca perle ale literaturii rusești contemporane.

Prin jumătatea anului 80, vine la Nijni-Novgorod, unde începe o viață activă pentru ridicarea nivelului social al intregei gubernii. El inviorează, desvoltă și înobiilează viața de provincie plină de indiferență și de intrigă, chemând poporul să ia parte la toate inaltele probleme care privesc țarica sa.

Că în urma unei plăceri de înțeleptă, în jurul său, Oarineni încep să se înstrăusească, să discute, să se organizeze pentru o bandă de bătrâni morale care constituie apărătorii ortodoxi popor civilizat.

Când în anul 1889 o foame groznică îsbeste întreaga țară regiune a Novgorodului, ilustrul scriitor se arată la înălțimea misiunii sale. La glasul său generos și puternic, toată societatea se strânge, trezită din letargia egoismului. Corolenco organizează cantine populare, strânge totul dela oamenii de bine ai întregului imperiu, împărte ajutoare celor bătrâni, și-și pună toată activitatea, toată energia în folosul zeciilor de mii de napastuți, carti îl consideră ca pe salvatorul lor.

Oră unde este vorba de ajutat cu statul și cu fapta, oră unde cineva are nevoie de măngădere sau îndrepătră, oră unde urge o lacrimă său se audă un suspin.

Vladimir Corolenco este la postul său, ca un apostol al bunătății și al erării.

De aceea scrierile sale trezesc în sufletul cititorului mila admînabilită pentru cel umil și suferind: ele nu numai în căinătă dar și altă, ca glasul măngăerii al muncii. Ele respiră de-o înviorează și speranță pentru victoria finală a erării și a binecuvântării, arătând omului menirea să deosebesc de erăre și de bunătate.

Când apără prima novelă a lui Vladimir Corolenco „Visul lui Macarie”, a făcut o revelație pentru toată Rusia, ceea ce următoare.

Curând după aceea urmărată „In proastă societate”, „Din hărțile unui turist săbian”, „Riu se joacă”, „Padurea murmură” și în 1887, „Musicantul orb” un cap de operă de analiză susținută care încuceră un loc de frunte în literatură contemporană.

Activitatea din anii 1892/93 o închiagă într-o lucrare unde vibrează totă inimă sa generoasă: „In anul de foamete”.

Fondul adânc moral al operelor lui Vladimîr Corolenco, forma clasică și de-o profundă poezie, activitatea sa pe domeniul înălțării sociale au căștigat marelui scriitor rus, un loc aparte în istoria desvoltării culturii rusești.

S. V.

(Cupa Națională)

DIN ROMÂNIA

Pensionarii din țară. Din anuarul pensionarilor, tipărit zilele acestea de ministerul finanțelor, se constată că numărul total al pensionarilor din țară la 1 Aprilie 1903, este de 9682, repartizați după cum urmează:

Pensionari civili, militari, eclesiastici și ai C. G. R., înscriși și plătiți de servicii pensiunilor Statului, 7.588.

Pensiuni viagere, acordate de Corpurile legiuioare și plătite de Casa pensiunilor civile, 110.

Recompense naționale, acordate de Corpurile legiuioare și plătite de Casa pensiunilor civile, 42.

Indemnizații de scutelnici și comenziști, plătite de Casa pensiunilor civile 51.

Pretensiuni de resboiu, 1100.

Numerul cel mai mare de pensionari îl are comuna Iași, 279; apoi vine comuna București cu 131.

Pensiuni de serviciu acordate de Eforia spitalelor civile din București, 107.

Pensiuni de serviciu acordate de Epitropia generală a Casei spitalelor și ospiciilor Sf. Spiridon din Iași, 114.

Investigații asupra sectei castraților. — A sosit în Galați și Eugène Pitard, profesor agregat la universitatea din Geneva, venind Dobrogea, unde, timp de două luni, a facut un amănuntit studiu antropologic asupra sectei rușilor castrați.

Dr. Pitard are cu d-sa mai multe instrumente antropometrice de cări se servește în studiul seu.

Dr. Pilard îl propune a face o comunicare Academiei de științe politice și sociale, despre rezultatul investigațiunilor.

D-sa a plecat la Brăila, iar de aci se va întrepta spre Măcin.

ȘTIRI LITERARE.

„Treptele formale ale învățămentului”, de Dr. Petru Span, ediția II, Sibiu, tiparul tipografiei arhiepiscopice. Prețul 1 cor. 60 silieni.

La aceasta ediție a studiului seu, de mare folos pentru învățători, autorul a scris următoarea prefată:

„În anul din urmă aproape toate lecțiunile, căte se publică prin revistele noastre, sunt date sub firma treptelor formale. Analisând tot ce se expune pe singurătatele trepte descoperite și neorientare în ceea-ce prevede teoria treptelor formale. Sunt unit, cără se cred atât de pricepuți în ale pedagogiei, în cătă aroagă dreptul de a face critică acestui nou metod de predare a materialului. Soiul astor fel de oameni uită, că spre a aplica potrivit treptele formale, precum și a le critica, se recere înainte de toate cunoștința legilor psihologice.

„Broșura de față, fiind basată pe legi psihologice și în conformitate cu vederile școalei herbart-zilleriane, a avut de la început tendința de a face lumină în noua metodă. Urmărind acestei tendințe, o dau publicitatea în noua ediție

fară schimbare, omijind o lecție, pe care o am publicat în altă lucrare a mea. Doresc să servesc spre lumina, perfectionarea și consolidarea statului nostru învețătoresc.”

„Treptele formale” se pot procure de la librăria arhiepiscopală cu prețul indicat mai sus, plus postportul.

NOU ȘTĂFTI.

ARAD, 22 Septembrie n. 1903.

Serbări mărești au avut loc pe întreg parcursul itinerarului P. S. Sale Episcopului I. I. Papp al Aradului, care plecase Dumineca la sănătatea bisericii din S. Mihăilești-Mare. Credincioșii, având în frunte protopacea, au ieșit într-o întâmpinare înaltă prelatul și toate găurile. Astfel la Pecechia, unde a vorbit părintele Dr. Barbu, care o fetiță a prezentat buchet; la Bătăni, a vorbit părintele Cornea care o flică de țeară i-a presstat buchet cu inscripție pe engleză. La Nădlac a fost o imposantă primire. A vorbit preotul Marcovici și după aceea fruntași numeroși, între ei Aurel Petrovici, s-au atașat suitei P. S. Sale. În gara dela Apaltău într-o poporul era inimousul aducător Dr. Nestor Oprean. Aici erau și banderiști, o sută la numer, pe căi aprigi, din Cenadul sărbesc și unguresc. Au vorbit Dr. N. Oprean, președintele comitetului parochial din S. Mihăilești-Mare și preotul din Cenadul maghiar dr. Romulus Nestor. Dacă P. S. Sale, în trăsura cu patru căi a lui Dr. Oprean, însoțit de sute de trăsuri, s-a întrebat spre Cenadul sărbesc, unde în ușă biserică a fost primit de preotul T. Oprean, în odajdii. Era dăsemenit un arc de triumf. Biserica era plină de lume și a facut mare impresie momentul când P. S. Sale a dat binecuvântarea, a venit poporului vorbire și a citat rugaciunea de îngenunchiere.

Mat ales d'aci încolo însă drumul până la S. Mihăilești și primirea în oraș a fost ceva înaltător. La podul mare aștepta protopretele Hadzky, cu toți funcționarii cercului și deputatul Rónay. În oraș, la arcul de triumf, a așteptat primarul Stoicănescu, care a ținut o caldă cuvântare.

In S. Mihăilești P. S. Sale a fost găzduit la d-l adv. Dr. Oprean, a cărui casă era împodobită cu flori. Vom da un raport amanunțit.

Examenul de calificare preoțească cu candidații la preoție din diecesa Aradului, prescris prin Statutul Organic și Regulamentul special se va tine luni în 22 Sept. (5 Oct.), a. c. și eventual în zilele următoare, la orele 9 a. m. în sala de ședințe a Consistorului diocesan gr.-or. român din Arad.

La examen sunt admisi toți acei absolvenți de teologie, cari conțin \$-lui 5 din Regulamentul special și au înaintat aici până la 1 Sept. v. a. c. cererile corespunzătoare instruite. Ioan I. Papp, Episcop.

Cerem conferință! Într-un înimos articol din „Liberitatea”, d. dr. V. Bontesene cere convocarea unei conferințe naționale. Așa știm că se va face!

Școală nouă. Primită următoarele: Dumineca în 6 Septembrie a. c. s'a sănătățit prin parochul nostru Constantin Rosa, nouă școală acunzidă în Leucușeni, precum tot prin D-Sa, ca director școlar, s'a deschis anul școlar 1903 — 4, cu care ocazie a rostit o vorbire frumoasă, laudând darea de mâna a celor care au plătit și ostenuit multă zidirea frumoasei școale au explicat însemnatatea școalei și învățăturii, îndemnând pe oameni, a și da pruncii la școală.

Iată D-le Redactor ce se poate face acolo unde pacea și dragostea domnește, acolo unde conducătorii nu crăta osteneala pentru binele bietului popor; se poate

vedea de aici, unde pe lângă biserică frumoasă și împodobita, să aflu acum zidă și marcată școală, carea nimeni să nu fie întrege comunități, căci pe lângă mari jefuiri din partea să și indoite ostenele și ajutoare din partea d-lui preot C. Roșu s'a putut zidi o școală aşa mare, ce trece peste *bona coroane* și care bani aproape toti-i-a pus Dl Rosa dela sine, până ce cu omenie fară de canete oamenii i-au impăcat.

Tot Dl C. Roșu a dat la zidire: 60 coroane iar la mobilarea salef: 200 coroane din averea sa.

V-am scris, Dle Redactor, ca să publicați, să vadă și alții, căcă e mare rușine acolo unde școalele noastre confesionale în loc să se înmulțească, săd, *Leucușeni*, cu stima Dimitrie Mila, maestru.

Păr de cîine-ori roditoriu într-o vară. În cîtea crîșmarul lui Kiss Lajos din Săvâr este un păr, care în vară aceasta a înflorit și a produs fructe de patru-ori, caruia acum a întorit a cincia-oară.

Remâni premiați la expoziția industrială sibiiană. La expoziția industriilor sibiene, aranjată de Reuniunea Internațională Industrială (Hermannstädtler Bürger-und Gewerbeverein), conform hotărîrii juriului luată în sedință din 14 Septembrie au fost premiați următorii expoñenti români: a) cu medalie de argint Ioan Mihăilă și Constantin Dragos, pantofari; b) cu medalie de bronz Petru Mihăilă pantofar, Alexandru Lucian cismar, Ioan Dușe cojocar, Irinel Purece lacătar de artă și construcții. Într-o sodalită și învățători premiați cu premiul II. (libel de depunerii) de la „Sparscassa și sodalul (caftă) pantofar Lazar Bogorin, în condiție la pantofarul J. Tocaj.

Referitor la premiul lacătarului Irinel Purece observăm — pe baza celor aflate chiar din cereuri aproape de jurul președintelor — că dacă d-l Purece ar fi găsat pentru expoziția aceasta poarta în adeveră artistică, la care muncește de mult timp, și ar fi spus o întreagă, nu numai parte din ea, probabil că ar fi fost clasat în sirul celor premiați cu medalie de aur. (Telgraful)

Moarte de om pentru 5 cor.

Într-o cutie de liliac și cor. Sapun de floră de liliac bucata 70 fil. Pasta Iuno 2 cor. Pudra Iuno 2 cor.

Mijloc sigur contra durerilor de stomac, a sgârciturilor și a catarurilor de stomac, contra boalelor învecinate de stomac și contra lipsei poftei de mâncare, pe urmă un mijloc sigur purgativ fără dureri: e ceaiul întăritor de stomac al farmacistului Kossuth. O cutie de probă 1 cor. 20 fil.; o cutie de probă 2 cor.

Contra guturialului, tusei, răgușelui, ilegit și a afecțiunilor laringilor Senega. Se pot găsi în farmacia „Verg-Maria” alături Kossuth, în Arad, Piața Boross-Beni 150 (casă Dengi).

șa înalt, ca în Scoția și America. Lumea nu știe nimic despre anarchiști scoțieni, pentru că principiile anarchiștilor nu aflu primire la poporul scoțian; scoțianul nu e capabil de anarchism, pentru că e om luminat. Iată o dovadă deci, că instruirea și educația numărată progresul, număr editările să să soldați, niciodată înse distrugerii. Cea mai puternică pază și scut al creațiunilor omenești e: știința, — a zis Carnegie în discursul seu, care peste tot a fost glorificarea foloselor ce le dă omeniei învățătură, știință.

Successul părechie obținut d-l Müller (Budapest) V. Vadász-u. 42 s. k. prim. erneata după magneto-electrică Nr. B. B. 86967 inventată de dinsul, căci succesele aceste se apropie de minună, cum se vede astă și din serioarea următoare: St. dle Müller! Îl doarez că mai sinceră recunoștință și mulțumire, că ați bine-văzut a-mi dă în donă rinduri îndrumări și a-mi trimis creația d-tale magneto-electrică. Fără a-ți măguri, pot spune că în ambele rinduri mi-au fost de mare folos. Si până acum tă-am fost recunoscător pentru bunavoința d-tale făță de mine și de bolnavii mei, iar acum vă o nouă crește pe sama unui bolnav al meu. Repetindu-mă rugarea rămână al d-tale. Komarom, Szt. Péter, 6 August 1902, — săm. Juhasz István, capelan.

Cea mai nestricătoasă crema pentru înfrumusețarea tenului e crema de floră de liliac, un borcan costă 1 cor.

Pudra de floră de liliac 1 cutie 1 cor. Sapun de floră de liliac bucata 70 fil.

Pasta Iuno 2 cor. Pudra Iuno 2 cor.

Mijloc sigur contra durerilor de stomac, a sgârciturilor și a catarurilor de stomac, contra boalelor învecinate de stomac și contra lipsei poftei de mâncare, pe urmă un mijloc sigur purgativ fără dureri: e ceaiul întăritor de stomac al farmacistului Kossuth. O cutie de probă 1 cor. 20 fil.; o cutie de probă 2 cor.

Contra guturialului, tusei, răgușelui, ilegit și a afecțiunilor laringilor Senega. Se pot găsi în farmacia „Verg-Maria” alături Kossuth, în Arad, Piața Boross-Beni 150 (casă Dengi).

A V I S.

Rugăm toți abonații nostri că sunt în restanță cu abonamentul vostru, să binevoiască și recompense chitațele de abonament, ce li-se vor prezenta prin oficial poștal. Adm., „Trib. Pop.”.

ULTIME ȘTIRI.

Bufoneria dela Timișoara.

Am căutat azi să luăm informații despre adunarea ce s-ar fi convocat în Timișoara pe mâine de »Românii patrioti« banăteni pentru a protesta contra atitudinii în chestia militară a »Tribunei Poporului».

In Banatul întreg se face haz de »convocarea« același carel »Pester Lloyd« a căutat — pentru necesitățile momentului — să-i dea proporția unui eveniment politic. Convocarea este subserisa de — ghicile de cine — de tipul »Gurei Satului«, popa Bontilă (din Lugoj), cel care a combătut, într-o brosură de 9 pagini, pe Laplace și pe Darwin, despre carei nici atâta nu știa că au murit și în inconștiință să prezintă această tipărit Academiei Române pentru a fi — premiat. Se înțelege, convocarea să a tipărit în situația timișoreană.

Slab trebuie că se simt Unguri, cănd și asemenea bufonerie vor să o exploateze.

Red. respons. Ioan Russu Șirianu. Editor Aurel Popovici-Barciu.

In sala mare dela „Crucea albă”,
Numai 2 repres.

Mercuri și Joi la 23 și 24 sept.

Inceputul la 8 ore.

HOMES&FEY

Cei mai renumiți artiști ai lumii.
Occultism, spiritism, psihologie,
somnabulism, și sugestie.

Prețurile: Jocul I. 2 cor. locul
II. 1 cor. 50 fil. Loc de stat I cor.
Galeire 50 fil — Bilete se pot cumpăra în librăria lui Kl. in Mör.
Telefon (pentru oraș și comitat) Nr 387

BRAUN N. A.

deposit de culori

Arad, str. Forray, piata Boros-Béni.

Mare deposit de firnis, culori de
ulei fabricat propriu, culori pentru văp-
sirea podelelor, uleiuri pentru mașini, și a.
toate de prima calitate.

— Comande din provinția se
1034 27 — eșteptuiesc prompt și solid —

— Pachetarea gratuit. —

KALMAR JOZSEF

mechanic.

Recomandă

Bicicletele

sale de cea mai bună calitate.

Are în deposit guma interioară și
esterioară de prima calitate, și tot felul
de părți constitutive dă ale bicicletelor.

Eftine și pe lângă garanție

eșteptuiesc 975 58 —

Reparaturi de biciclete,
instalați de

sonării electrice și telefonuri.

Toate pe lângă garanție.

Strada Salacz nr. 2. Telefon nr. 242. și grabnic.

Cel mai vechi atelier de reparaturi
și depozit de biciclete și mașini de
cusut, în Arad, piata Libertății 7.

HAMMER VILMOS

mehanician electric.

N-rul telefonului 96.

Biciclete de Dresda, calitatea I.

Depozit de

Mașini de cusut Singer pentru bro-
darii fine, și
mașini de cusut Singer cu 32 fl. pe
lângă garanție de 5 ani.

Instalări de sonerie și telefon.
se primesc pe lângă mare garanție.
Mare depozit de bucați de biciclete
și mașini de cusut. 1059 — 10

Telefon pentru oraș și comitat 471.

In atenția gospodărițelor.

Au sosit

sticlele de aburi
pentru crastaveti și poame,
fabricat model, rezistând celui mai
mare grad de căldură, facut din o
singura bucata, pareți de sticla, de
culoare verde sau alba.

Se pot cumpăra pe lângă prețuri
foarte avantajoase numai la

URBAN E.

urm. vđ. Sütő József
prăvălie de sticlarit

Arad, Forray-uteza 2/c.

Mare depozit de tot felul de sticle,
porcelanuri, vase de fier, lampe, cadre
pe lângă prețuri scăzute.

Tot aici se cumpăra PETROLEU de
CRISTAL fără miros; 1 litru 20 cr.

Comande din provincie prompt

1052 12-30

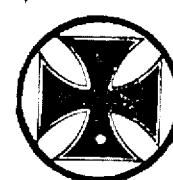
Cruce sau stea după electro-magnetică

Patent Nr. 86967.

Nu e crucea Volta.

Nu e leac secret.

vindecă și inviorează sub garanție.



Aparatul acesta, vindecă
și folosește contra durerilor de
cap, urechi și dinți, migrene,
neuralgie, împedecarea circula-
ției săngelui, anemie, amu-
țeli, jumături de ureche, băt-
e de înimă, sgârciuri de înimă,
astmă, surzul greu, sgârciuri de sto-
mac, lipsa poftei de mâncare, răceala
la mână și picioare, slăbirea peste tot,
reuma, podagria ischemia, dulul în pat,
insuflare, insomnia, epilepsia, circula-

Deosebită atenție e a se da împrejurării, că acest aparat
vindecă boale vechi de 20 ani.

In cancelaria mea se află atestate incurse din toate pările lumii,
cari prețuiesc cu mulțumire invenția mea și oricine poate vedea aceste
atestate. Pacientul, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca prin ap-
aratul meu, primește banii înapoi.

Unde ori ce încercare să constată sădănică, rog să proba aparatul
meu. Atrăg atenția P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu
poate fi confundat cu aparatul „Volta”, care atât în Germania, cât și în
Austro-Ungaria a fost oficial opriit fiind nefolositor, pe cănd aparatul meu
eletro magnetic prin deosebită putere vindecătoare, e în genere cunoscut
apreciat și respândit.

Chiar și ieftinătatea extraordinară a crucii mele electro-magne-
tice o recomandă cu întârire. 624 — 174

Prețul aparatului mare e Cor. 6.
folosibil la morburile învechite.

Prețul aparatului mic e Cor. 4.
folosibil numai la copii și la femei de consti-
tuție foarte slabă.

Local central principal de vânzare și spedare pentru țără
și străinătate e:

Müller Albert, Budapest,
V., str. Vadász 42./K
colțul str. Kálmán.

Nou atelier pentru fabricare de roți și trăsuri!

Am onoare să aduc la cunoștința on. public din loc și din provinție, că în
Arad, strada Kossuth n-rul 18

am deschis un
atelier pentru fabricare de roți și trăsuri



Cu deos. stimă

1068 2-10-

Kiss Ödön, fabricant de roți și trăsuri.

Inainte de a vă cumpăra hainele de lipsă

Mergeti de vedeti!!

Bazarul de haine pentru bărbați, băieți și
copii aluvi



Frank Leo,

ARAD,

Andrássy-tér n-rul 9 (vis-à-vis

cu noua biserică minoriților) unde, pe lângă
prețuri avantajoase, sunt îngrămadite pe sama
publicului haine imponzante de multe. Imi iau
voia o înșiră următoarele:

Haine de toamnă p. băieți: de 12—17 ani.

Haine de șevirot, bun	10 cor.
Haine de școală, foarte tari	11—14 "
Haine de camgarn fin, deosebite culori	15—18 "
Haine moderne, execuție frumoasă, dela	20 "

și mai sus.

Haine cu 2 șire de nasturi	5—6 cor.
Haine Loden bun	7—8 "
Haine Loden veritabil de Zsolna	10—11 "
Haine de camgarn fin, specialitate, croitură modernă	12—14 "